

Pavel Golia:

Iz cikla: „1914/15“.

Pismo

prijatelju Egonu Gabrijelčiču, c. in kr. nadporočniku in stotnijskemu poveljniku v pešpolku štev. 97. Padel, odlikovan z Najvišjim priznanjem za hrabrost, — po smrti z viteškim križem železne krone — dne 9. februarja 1915 v Karpatih.

Spoznala sva se sredi praznih cest
po dvomu in stremljenju. V vsem enaka
sva šla pojoč, odločnega koraka
v prihodnjost. — In zdaj tišči mi tužna vest

k tlom dušo, da le žalost in bolest
iz vsake, vsake moje misli plaka.
O, vzor prijatelja, o, vzor junaka,
Ti da si se napotil v noč brez zvezd?

Pa vstane up, in zopet ne verujem,
kličem Te po imenu sred noči,
pri polnočeh po Tebi povprašujem,

med sni Te iščem, ki jih mrak rodi,
nestrpno vsak večer Te pričakujem — — —
In vendar — Tebe od nikoder ni.

Nevesti padlega junaka.

1.

Tako so te našle moje stopinje užaljene:
smrtnih ti madežev viseo je sto raz oči,
in še so drhtele nasprot prepovedani sli
grehatrudne ti grudi, prelestno razgaljene.

Kaj nisi videla v duhu njega, ne dalje ne,
kjer v srcu te verno je nosil, kjer nem zdaj leži,
kaj nisi čula sredi ledene noči,
kako so te klicale ustne od mrzlice razpaljene?

Prešuštniku si se udajala v postelji postlani,
prešuštnica, ko je on plesal plese krvave,
ko je on umiral na težki rani

na plesišču smrti, na polju slave,
ko smo ga pokopali na samotni poljani — — —
Pa naj ti izročam zdaj zadnje pozdrave?

2.

Dober, pameten mož je bil in vreden,
da i brezvestnost žaluje za njim vsaj pol leta.
A komaj je odšel in z njim četa,
si ga že pozabila. Čez en teden.

Prisegal je nate, zaupljiv in v duši čeden,
vera si bila mu in molitev, koketa,
njegova zadnja beseda tvoje ime, prokleta.
Potem je izdihnil zapuščen in beden.

O, vidim tvoje obličje jasno in čilo
in polteni vzbok tvojega tilnika in vrata
in vem, zakaj tako ogorčenje v meni je vzknilo:

plemenitega moža in junaka je zasula lopata,
in ti si mu bila poslednje tolažilo,
ti bogstvo iz pobeljenega blata.

3.

Še zvenijo v ušesih mi zadnji pozdravi.
Odprt grob gledam: ne venca, ne cvetic,
nad grobom kroži jata črnih ptic,
topovi pojo žalostinko zamolklo v daljavi.

Še zvenijo v ušesih mi zadnji pozdravi,
še čujem umirajočega zadnji klic — — —
Ti pa grešiš in poješ cvetočih lic
in oskrunjaš spomin njegov v grešni ljubavi.

In še pretresa grmenje bojov Karpate,
toda v grobovih je mir in molčanje.
Nad kodre, ki drug ti poljublja jih zlate,

se sklanjajo mrtve, varane sanje,
iz temnih tajn onstranstev gleda nate
z osteklenelimi očmi zaničevanje.

Bojišče.

Opustošene njive, opustošena polja.
Na tisoče glav, ena sama volja.

Prazne vasi, razdejani krovi.
Puške, strojne puške, topovi.

Nad črto odprto nebo. V črti
vztrajnost, močatost, bližina smrti.

Kri. Grmenje. Vpitje. Ječanje.
Junaštvo. Žilavost. Razdejanje.

Plitvi, podolgasti grobovi,
v njih naši najkrepkejši sinovi.

Junak za junakom nas ostavlja.
Za smrtjo mas se prihodnjost pripravlja.

Izza piramid žrtvovanih trupel
prihaja nov dan, še ves mlad in osupel.

Poznam roko . . .

Poznam roko, vsa majhna je in sloka,
kot roka angela ali otroka,

in bela je kot sneg, kot bela roža,
in blaga je kot sen, ki bedne boža.

Kot v solncu golobice s svilnim perjem
plesali so ji prstki nad klavirjem,

kot nežno cvetje v vetru na poljani.
In vse je pelo v njeni drobni dlani.

A zdaj vsa plaha gre čez blede lica
in črna jo zastira rokavica.

